

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Barbory Berkové a soudců JUDr. Markéty Fialové a JUDr. Michala Jantoše ve věci

žalobkyně: **D. P.**
bytem X
zastoupena advokátem JUDr. Davidem Pytelou, MBA, LL.M.
sídlem Litovelská 1349/2b, 779 00 Olomouc

proti
žalovanému: **ústřední ředitel České správy sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 4. 2022, č. j. 10000/3359443/23/05/Ruz

takto:

I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 4. 2022, č. j. 10000/3359443/23/05/Ruz, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 15 342 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta JUDr. Davida Pytely, MBA, LL.M., sídlem Litovelská 1349/2b, 779 00 Olomouc.

Odůvodnění:

A) Vymezení věci

1. Žalobkyně je ve služebním poměru u Okresní správy sociálního zabezpečení Olomouc (dále jen „OSSZ Olomouc“) na pozici odborného referenta na oddělení OSVČ. Dne 6. 1. 2023 podala k OSSZ Olomouc žádost podle § 81 odst. 2 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „ZSS“), o udělení souhlasu k výkonu jiné výdělečné činnosti bez vlastního

Shodu s prvopisem potvrzuje M. Ch.

živnostenského oprávnění, konkrétně k činnosti spolupracující osoby svého manžela R. P. (dále jen „manžel žalobkyně“), který v čestném prohlášení přiloženém k žádosti uvedl, že má příjmy ze SVČ pouze v oboru poskytování software, poradenství v oblasti informačních technologií, zpracování dat, hostingové a související činnosti a webové portály, a dále že jeho manželka bude vykonávat činnost spolupracující osoby jen v rozsahu tohoto oboru jeho živnostenského oprávnění. Dále žalobkyně v žalobě uvedla, že žádost podává z důvodu uplatnění možnosti rozdělení části příjmů a výdajů na spolupracující osobu podle § 13 odst. 1 písm. a) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, což je pro podnikatele fyzickou osobu legálním způsobem daňové optimalizace.

2. Ředitelka OSSZ Olomouc jakožto vedoucí služebního úřadu OSSZ Olomouc (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhodnutím ze dne 6. 3. 2023 žádost žalobkyně zamítla z důvodu možného střetu zájmů. Uvedla, že žalobkyně vykonává činnost odborného referenta na oddělení OSVČ, tudíž by jako spolupracující osoba OSVČ mohla vystupovat v obou rolích, tj. jako státní zaměstnanec podílející se na správních řízeních týkajících se OSVČ a zároveň jako OSVČ.
3. Proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně podala žalobkyně odvolání, které žalovaný ve výroku označeným rozhodnutím zamítl, neboť její odvolací námitky shledal nedůvodnými a s posouzením prvostupňového orgánu se ztotožnil.

B) Shrnutí obsahu podání účastníků

Žaloba

4. Žalobou se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného. Paušalizující přístup žalovaného musí podle žalobkyně nutně vést k omezení možnosti jiné výdělečné činnosti všem státním zaměstnancům na stejném služebním místě, což vylučuje jakékoli individuální posouzení. Žalovaný se podle ní při rozhodování dopustil svévole, ač bylo zasahováno do jednoho ze základních práv žalobkyně (podnikat), k čemuž musí existovat legitimní cíl. Také se dostatečně nevypořádal s odvolacími námitkami, jen přejal posouzení správního orgánu I. stupně bez hlubšího posouzení.
5. Dále žalobkyně namítala, že žalovaný nezohlednil individuální okolnosti případu, zejména obsah činností, které žalobkyně vykonává, a jeho argumenty jsou strohé a nesprávné. Agenda je rozdělena podle počátečního písmene příjmení, přičemž žalobkyni přísluší agenda od písmena C, O, Šu-konec, Z, Ž, takže riziko, že využije aplikačního vybavení dané agendy ve vztahu k sobě i manželovi, je nulová. Jsou tedy nastaveny dostatečné kontrolní mechanismy zabraňující, aby se žalobkyně do jakéhokoli střetu zájmů dostala, neboť nemůže spravovat „své vlastní řízení“. Rozhodnutí nemůže obstát ani při zohlednění kritérií pro posuzování žádosti zaměstnanců uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. b) Rozhodnutí ústředního ředitele ČSSZ č. 18/2019.
6. Žalovaný se také podle žalobkyně při rozhodování dopustil nepřímé diskriminace ve smyslu § 3 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, neboť dle jí získaných informací byla několika státním zaměstnancům na OSSZ Olomouc a OSSZ Ostrava povolena jiná výdělečná činnost i státním zaměstnancům zařazeným na odboru OSVČ, což by dle důvodu, o který bylo opřeno napadené rozhodnutí (hrozba možného střetu zájmů), nemělo být možné.

Vyjádření žalovaného

Shodu s prvopisem potvrzuje M. Ch.

7. Žalovaný navrhl, aby krajský soud žalobu zamítl. Zdůraznil, že na udělení souhlasu není nárok, a poukázal na potřebu obezřetnosti při posuzování žádostí s ohledem na účel zákonného omezení výkonu podnikatelské činnosti. Kritéria pro posuzování takových žádostí jsou podle žalovaného upravena také ve vnitřním předpisu, na který rozhodnutí správního orgánu I. stupně odkazuje a je s ním v souladu. Rozhodnutí je podle něj řádně odůvodněno a odpovídá jeho běžné praxi. Žalobkyně vykonává na oddělení OSVČ komplexní činnost, a tudíž má i komplexní přístup do příslušných aplikací, které se týkají všech OSVČ, a v nich je oprávněna provádět úpravy, a to i ve zdrojových datech. Riziko střetu zájmů tak spočívá právě v tom, že žalobkyně může provádět v příslušných aplikacích úpravy, které by mohly prospět jejím osobním zájmům, čemuž nemohou nastavené preventivní mechanismy zabránit. Dále uvedl, že přístupy do aplikací nelze vhodným způsobem technicky omezit a není to vhodné ani s ohledem na zastupitelnost, přičemž s ohledem na aktuální personální situaci či při změnách počtu OSVČ může dojít i k přerozdělení agendy. Přidělování agendy podle písmen je jen nástrojem organizace práce, nikoliv preventivním opatřením. Dále uvedl, že důsledkem role spolupracující osoby je přerozdělování části příjmů „primární“ OSVČ na tuto spolupracující osobu, takže pravděpodobnost motivace k ovlivnění vlastního řízení je vyšší, neboť se týká přímo žádající osoby. Z přirovnání uvedených v žalobě, jimiž žalobkyně v odvolání neargumentovala, podle žalovaného žádná podobnost s posuzovaným případem neplyne a jsou nepřipadná, což blíže rozvedl. Argumentace diskriminací je podle žalovaného lichá. Z předložených oznámení nelze dovozovat, že by se měl žalovaný dopouštět odlišného rozhodování, neboť z nich vyplývá pouze to, že na oddělení OSVČ není u OSSZ Ostrava povolen výkon jiné výdělečné činnosti žádnému ze státních zaměstnanců a u OSSZ Olomouc je pouze jednomu státnímu zaměstnanci povolena občasná lektorská činnost, kterou vykonává v pracovněprávním vztahu k jinému zaměstnavateli, takže riziko střetu zájmů s výkonem činnosti na oddělení OSVČ nehrozilo takovou měrou jako u žalobkyně.

Replika žalobkyně

8. V replice žalobkyně uvedla, že si je vědoma nenárokovosti udělení souhlasu i potřeby obezřetnosti, avšak ve svém případě neshledává, že by měly vyvstávat skutečně důvodné obavy. Žalovaný podle ní přiznává absenci jakýchkoli kontrolních mechanismů, jimiž by byl s to zabránit střetu zájmů u státních zaměstnanců OSSZ zařazených na odboru OSVČ. Podotkla, že veškeré podstatné úkony a dokumenty, se kterými pracuje v rámci své státní služby, podléhají schválení, tudíž nelze souhlasit s tím, že by se případné úpravě dat nebo jinému způsobu zvýhodnění učiněné žalobkyní nedalo zabránit. Informace obsažené v oznámeních OSSZ Olomouc a Ostrava označila za dostačující.

C) Posouzení věci krajským soudem

9. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů dle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) a v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. rozhodl ve věci bez jednání.
10. Úvodem se krajský soud nejdříve vyjádří k označení žalovaného, v posuzované věci, o němž vznikl mezi účastníky spor. V § 33 odst. 1 s. ř. s. je uvedeno, že odpůrcem (žalovaným) je ten, o němž to stanoví zákon. Na toto obecné ustanovení potom navazuje § 69 s. ř. s., podle něhož je v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu správní orgán, který rozhodl v posledním stupni, nebo správní orgán, na který jeho působnost přešla. Z toho vyplývá, že

v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. není osoba žalovaného určena tvrzením žalobce, ale kogentně ji určuje zákon. Je proto věcí soudu, aby v řízení jako s žalovaným jednal s tím, kdo skutečně žalovaným má být, a ne s tím, koho chybně označil v žalobě žalobce (srov. rozsudek NSS ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003-56). Žalovaný správně uvedl, že žalovaným v daném typu řízení je vedoucí služebního úřadu ČSSZ, neboť podle § 168 odst. 1 ZSS je odvolacím orgánem mimo jiné nadřízený služební orgán, kterým se podle § 162 odst. 4 písm. b) téhož zákona rozumí vedoucí služebního úřadu vůči vedoucímu podřízeného služebního úřadu. Označení žalovaného v rozsudku tak odpovídá této úpravě.

11. Dále krajský soud poznamenává, že se v napadeném rozhodnutí nachází zjevná chyba v psaní spočívající v uvedení data jeho vydání 13. 4. 2022, ačkoli je zřejmé, že bylo vydáno až v roce 2023 (žádost podala žalobkyně dne 6. 1. 2023, prvostupňové rozhodnutí bylo vydáno dne 6. 3. 2023 a k vypravení napadeného rozhodnutí došlo dne 14. 4. 2023). Jedná se však toliko o formální vadu nevyvolávající jakékoli pochybnosti o tom, jaké rozhodnutí bylo žalobou napadeno, a nezpůsobující jeho nezákonnost.
12. K žalobním bodům soud uvádí následující.
13. Z obsahu správního spisu vyplývá, že správní orgán ve svém rozhodnutí odkázal na služební předpis č. 13/2019, Rozhodnutí ústředního ředitele ČSSZ č. 18/2019, nazvaný *Výkon jiné výdělečné činnosti státních zaměstnanců v České správě sociálního zabezpečení*. (dále jen „služební předpis“), konkrétně jeho čl. 3 odst. 1 písm. b), podle nějž služební orgán posoudí zejména případný zásah do řádného plnění úkolů služebního úřadu a služebních úkolů státního zaměstnance. Následně, jak již soud uvedl výše, zdůvodnil nevyhovění žádosti tím, že žalobkyně vykonává činnost odborného referenta na oddělení OSVČ, tudíž by jako spolupracující osoba OSVČ mohla vystupovat v obou rolích, tj. jako státní zaměstnanec podílející se na správních řízeních týkajících se OSVČ a zároveň jako OSVČ.
14. Žalobkyně v odvolání namítala, že agenda OSVČ je rozdělena tak, aby nemohlo dojít k možnosti ovlivnění vlastního řízení při vedení agendy ani při správním řízení, a že při vedení agendy, vydání rozhodnutí a vedení správních řízení jsou nastaveny dostačující a opakované kontrolní mechanismy, jinak by totiž na oddělení OSVČ nemohl pracovat nikdo, kdo je s OSVČ třeba i jen v příbuzenském vztahu.
15. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí nejprve zabýval tím, zda lze výkon tzv. spolupracující osoby podřadit pod jinou výdělečnou činnost. Neřešil sice přitom, v jakém rozsahu ani co konkrétně vlastně hodlá žalobkyně jako spolupracující osoba svého manžela vykonávat, avšak jelikož žalobkyně tento závěr nezpochybnila, nemá soud důvod se touto otázkou blíže zabývat.
16. Dále žalovaný konstatoval, že správní orgán I. stupně posoudil žádost v souladu se zákonem a vnitřním předpisem. Samotné nevyhovění žádosti žalobkyně zdůvodnil žalovaný tím, že žalobkyně vykonává komplexní agendu spojenou se vznikem a ukončením pojistného poměru OSVČ, kontroluje a zpracovává přehledy o příjmech, výdajích a dalších údajích OSVČ, připravuje podklady pro rozhodnutí o povolení splátek a pro řízení promíjející penále OSVČ, provádí komplexní rozhodovací činnost v dávkových věcech, nemocenského pojištění, včetně nároku s mezinárodním prvkem, o pravděpodobné výši pojistného, o snížení vyměřovacího základu, o pojistném a penále na pojistném, rozhoduje o uložení přestupků za naplnění povinností OSVČ a vede příslušnou evidenci a statistiky. Dále uvedl, že má žalobkyně zároveň přístup do aplikačního vybavení pro všechny OSVČ, kde lze

provádět úpravy, a je tedy schopna podstatné záležitosti v této oblasti ovlivnit. Z uvedeného uzavřel, že zde hrozí riziko střetu zájmů, které je legitimním důvodem pro nepovolení jiné výdělečné činnosti. Na její námitky existujícími kontrolními mechanismy žalovaný uvedl, že se jedná jen o kontrolu následnou, jenž nezabepečí, že k danému střetu zájmů nedojde, a pouze by mohla odhalit případný nežádoucí stav, což podle žalovaného platí i pro rozdělení agendy OSVČ. Za podstatné pak znovu označil riziko využití příslušného aplikačního vybavení v dané agendě ve vztahu k sobě jako spolupracující osobě, resp. ve vztahu k „primární“ OSVČ.

17. Shrnuté odůvodnění však nemůže krajský soud aprobovat.
18. Podle čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) *každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.*
19. Podle čl. 44 Listiny *zákon může soudcům a prokurátorům omezit právo na podnikání a jinou hospodářskou činnost a právo uvedené v čl. 20 odst. 2; zaměstnancům státní správy a územní samosprávy ve funkcích, které určí, též právo uvedené v čl. 27 odst. 4; příslušníkům bezpečnostních sborů a příslušníkům ozbrojených sil též práva uvedená v čl. 18, 19 a čl. 27 odst. 1 až 3, pokud souvisí s výkonem služby. Osobám v povoláních, která jsou bezprostředně nezbytná pro ochranu života a zdraví, může zákon omezit právo na stávku.*
20. Citovaný čl. 44 Listiny dává zákonodárci možnost omezit právo na podnikání a jinou hospodářskou činnost, jinak ústavně zaručené v čl. 26 odst. 1 Listiny, formou prostého zákona. Tímto zákonem je mj. ZSS, jehož vydání předpokládá čl. 79 odst. 2 Ústavy, a podle jehož § 81 odst. 2 *státní zaměstnanec může vykonávat jinou výdělečnou činnost než službu podle tohoto zákona pouze s předchozím písemným souhlasem služebního orgánu; toto omezení neplatí v případech podle § 64 a 65 a při výkonu vazby. Toto omezení se rovněž nevztahuje na činnost vědeckou, pedagogickou, publicistickou, literární nebo uměleckou, na činnost znalce nebo tlumočnicka vykonávanou podle jiného zákona pro soud nebo jiný správní úřad než ten, ve kterém vykonává službu, na činnost v poradních orgánech vlády a jejich orgánech, činnost v poradních nebo jiných orgánech ústředního správního úřadu nebo ve zvláštních orgánech, které podle jiného zákona vykonávají státní správu, a na správu vlastního majetku.*
21. Citované ustanovení státním zaměstnancům zásadně podnikání a jinou hospodářskou činnost, resp. obecně jinou výdělečnou činnost, zapovídá. Účel tohoto zákazu je zřejmý. Státní zaměstnanci vykonávají (byť nikoliv vždy a v rozdílném rozsahu) veřejnou moc a z této pozice musí respektovat principy dobré správy (good governance). Tyto principy plynou z mezinárodních dokumentů i z vnitrostátního práva (viz základní zásady činnosti správních orgánů obsažené ve správním řádu). Mezi zásady dobré veřejné správy patří zákonnost, rovnoprávnost, nestrannost, proporcionalita, právní jistota, časová přiměřenost, participace, úcta k soukromí a transparentnost. Zásada nestrannosti spočívá v tom, že veřejné orgány mají konat objektivně, pouze s ohledem na příslušnou záležitost, nezaujatě a mají zajistit, aby jednotliví veřejní činitelé vykonávali své povinnosti nestranně, bez ohledu na jejich vlastní osobní přesvědčení a zájmy (viz dodatek k doporučení Rady Evropy Rec(2007)7 o dobré veřejné správě ze dne 20. 6. 2007, který v této souvislosti připomínají v komentáři k § 44 LZPS autoři publikace Ivo Pospíšil, Tomáš Langášek, Vojtěch Šimíček, Eliška Wagnerová a kol., Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2023). Vždy je však třeba odlišovat, v jaké konkrétní pozici zaměstnanec veřejné správy působí, neboť faktická rizika, plynoucí z kolize soukromých

zájmů, jsou logicky u jednotlivých typů činností a též v závislosti na postavení ve služební hierarchii odlišná.

22. Z obecného zákazu jiné výdělečné činnosti jsou podle citovaného § 81 odst. 2 ZSS ex lege vyloučeny některé vyjmenované druhy činností (typicky vědecká, publicistická, umělecká, činnost znalce a tlumočníka, činnost v poradních orgánech vlády atd.), správa vlastního majetku, a dále specifické případy státních zaměstnanců, kteří vykonávají funkci v orgánu odborové organizace, jsou zařazeni mimo výkon služby pro její pozastavení nebo jsou ve výkonu vazby. Není přitom sporu o tom, že do těchto výluk posuzovaný nespadá. V ostatních případech je pak třeba k provozování výdělečné činnosti třeba předchozího písemného souhlasu služebního orgánu.
23. Jakkoli z výše uvedeného výkladu vyplývá, že § 81 odst. 2 ZSS je konstruován tak, že zákaz jiné výdělečné činnosti je pro státní zaměstnance pravidlem, zatímco udělení souhlasu k takové činnosti výjimkou, nelze podle názoru soudu volit restriktivní přístup k výkladu uvedené výjimky. Naopak. Jak již totiž soud zdůraznil výše, samotný čl. 44 LZPS, na jehož základě je vykládané ustanovení ZSS vydáno, zmocňuje zákonodárce ve vztahu k danému okruhu osob k omezení ústavně zaručeného práva na podnikání a provozování jiné hospodářské činnosti, zakotveného v čl. 26 odst. 1 LZPS, a tudíž právě výklad zákazu výkonu podnikatelské a jiné hospodářské činnosti musí být restriktivní, aby byla zachována základní práva státních zaměstnanců garantovaná Listinou. Ustanovení § 81 odst. 2 ZSS je tak třeba podle krajského soudu vyložit se zřetelem k čl. 4 odst. 4 LZPS, který stanoví, že *při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu, a že taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena*, a tudíž je služební orgán povinen při rozhodování o udělení souhlasu podle uvedeného ustanovení postupovat tak, aby práva garantovaná čl. 26 odst. 1 Listiny maximálně šetřil, resp. aby řešení odpovídalo obecnému principu proporcionality.
24. Shodně ostatně nahlíží na udělování souhlasu podle § 81 odst. 2 ZSS i odborná literatura, která uvádí: *„Při posuzování žádosti o udělení souhlasu s výkonem jiné výdělečné činnosti než služby je třeba vycházet ze zásady, že státní zaměstnanci obecně mohou vykonávat jinou výdělečnou činnost než službu. Jde o promítnutí ústavně zaručeného práva vlastnit majetek, práva podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost. Při omezení těchto práv je třeba vždy šetřit jejich podstatu a postupovat v rámci zásady proporcionality požadující, aby služební orgán zasahoval do těchto práv jen za podmínek stanovených zákonem a v rozsahu nezbytně nutném.“* (viz komentář k § 81 ZSS v Hřebíková, I., Fáberová, A., Brücknerová, Z., a spol. Zákon o státní službě. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022).
25. Totožný text pak uvádí také čl. 3 odst. 2 zmíněného služebního předpisu č. 18/2019 (srov.: *Při posuzování žádosti o udělení souhlasu s výkonem jiné výdělečné činnosti je třeba s ohledem na ústavně zaručené právo vlastnit majetek, právo podnikat a právo provozovat jinou hospodářskou činnost vycházet ze zásady, že zaměstnanci obecně mohou vykonávat jinou výdělečnou činnost. Při omezení těchto práv je třeba vždy šetřit jejich podstatu a postupovat v rámci zásady proporcionality požadující, aby zaměstnavatel, resp. služební orgán zasahoval do těchto práv jen za podmínek stanovených zákonem a v rozsahu nezbytně nutném.*).
26. Zdůvodnění neposkytnutí souhlasu však uvedeným zásadám neodpovídá.
27. Žalovaný jednak aproboval rozhodnutí správního orgánu I. stupně jako souladné s vnitřním předpisem, ačkoli správní orgán I. stupně z kritérií, jimiž se má při posuzování žádosti zabývat, vybral toliko jedno, a sice čl. 3 odst. 1 písm. b) služebního předpisu. Podle čl. 3 odst.

1 služebního předpisu však služební orgán při posuzování žádosti podle § 81 odst. 2 ZSS posuzuje zejména *a) možnost konkurenčního střetu zájmů mezi ČSSZ anebo OSSZ a zaměstnancem, b) případný zásah do řádného plnění úkolů ČSSZ anebo OSSZ a úkolů zaměstnance, c) povahu informací a poznatků, které při výkonu práce zaměstnanec získává a které by mohly vést k jejich zneužití při výkonu jiné výdělečné činnosti, d) míru ohrožení zákonnosti, nezávislosti, nestrannosti a objektivitu postupů zaměstnance a vážnost jeho postavení.* Hledisky uvedenými v čl. 3 odst. 1 písm. a), c) a d) se nezabýval. Žalobkyně tak důvodně namítá napadenému rozhodnutí nedostatek individualizace.

28. Žalovaný sice v napadeném rozhodnutí uvedl, že má žalobkyně přístup do aplikačního vybavení pro všechny OSVČ, kde lze provádět úpravy, nevysvětlil však, proč by rozdělení agend podle počátečních písmen příjmení spravovaných OSVČ a již nyní existující a probíhající následná kontrola neměly k eliminaci jím popsaného rizika postačovat. Z rozhodnutí se také nepodává, v jakém postavení v rámci hierarchie daného služebního úřadu se žalobkyně nachází, a tudíž ani podrobnější popis aktuálně nastavených kontrolních mechanismů. Žalobkyně přitom v žalobě uvedla, že její práce podléhá kontrole. Riziko využití příslušného aplikačního vybavení v dané agendě ve vztahu k „primární“ OSVČ, tj. manželovi žalobkyně, je zřetelně rizikem existujícím, které je žalovaný ochoten snášet, přičemž z napadeného rozhodnutí nevyplývá, jak by skutečnost, že se stane žalobkyně spolupracující osobou svého manžela, mohla toto riziko neúměrně zvyšovat. Žalobkyně ostatně v žádosti o souhlas upřímně sdělila, že hlavní motivací přijetí statutu spolupracující osoby je možnost daňové optimalizace, tj. přerozdělení příjmů a výdajů nebo části hospodářského výsledku ve smyslu § 13 odst. 1 písm. a) zákona o daních z příjmů.
29. Ve vyjádření k žalobě sice žalovaný uvedl, že pravděpodobnost motivace k ovlivnění vlastního řízení je vyšší, neboť se týká přímo žádající osoby, avšak jedná se o argument, který v napadeném rozhodnutí uveden není a ve vyjádření k žalobě již nelze chybějící úvahy doplňovat. Nadto podle krajského soudu ani tento argument nelze přijmout, neboť spolupracující osoba sama nepodniká a nevlastní rovněž žádné oprávnění k výkonu samostatné činnosti, a na činnosti, kterou vykonává právě např. manžel, se pouze podílí. V případě manželů, kde je uplatněn institut SJM, nelze pak ani mít za to, že dojde k faktické „výplatě“ finančních prostředků. Zvyšování motivace žalobkyně k ovlivňování řízení (jež by se stále netýkala jí, nýbrž jejího manžela) je tak argument nepřesvědčivý.
30. Nepřezkoumatelné je také tvrzení žalovaného, že přístupy do aplikací nelze vhodným způsobem technicky omezit. Krajský soud si je sice vědom toho, že veřejná správa pracuje s celou řadou aplikací a systémů, avšak totéž se týká i činnosti soudů, v jehož evidenčních a informačních systémech je možnost editace údajů ve spisech, které se netýkají konkrétního referenta, resp. administrativního pracovníka, vyloučena. Lze tudíž pochybovat o tom, že by mělo být obtížné, nelze-li to tak již nyní, takové omezení i v systémech používaných OSSZ zřídit. Ve vyjádření k žalobě uvedený argument nevhodnosti s ohledem na zastupitelnost, či dokonce argument možným přerozdělováním nelze dle krajského soudu připustit, neboť zcela odporuje požadavku připuštění zásahu do ústavně zaručených práv jen v nezbytném rozsahu, jak je rozvedeno výše. Skutečnost, že žalovaný má nastavené kontrolní mechanismy, které sám hodnotí jako nedostatečné, nemůže odůvodňovat zásah do práva žalobkyně podnikat.
31. Lze tak uzavřít, že žalovaný přistoupil k žádosti paušalizující optikou, řádně nevyhodnotil míru ohrožení zákonnosti, nezávislosti, nestrannosti a objektivitu postupů žalobkyně ani vážnost jejího postavení, jak mu ukládá čl. 3 odst. 1 písm. d) služebního předpisu a jeho

Shodu s prvopisem potvrzuje M. Ch.

argumentace nemůže s ohledem na výše rozvedené zásady, jimiž se měl při posuzování žádosti řídit, obstat.

32. Naopak nedůvodnou shledal soud argumentaci diskriminací. Aby se mohlo jednat o diskriminaci, musí být prokázáno, že odlišnost v zacházení mezi osobami nacházejícími se v analogických nebo srovnatelných situacích je diskriminační, pokud nemá žádné objektivní a rozumné ospravedlnění, tj. pokud nesleduje legitimní cíl nebo pokud nejsou použité prostředky sledovanému cíli přiměřené (srov. např. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 11. 2007, věc D. H. a ostatní proti České republice, stížnost č. 57325/00, nebo ze dne 17. 2. 2011, věc A. proti České republice, stížnost č. 6268/08, obdob. též nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 6. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 42/04). V tomto ohledu zcela odkazuje na argumentaci žalovaného uvedenou v žalobě a přisvědčuje mu též v tom, že z předložených oznámení OSSZ Ostrava a Olomouc nelze dovozovat, že by se měl žalovaný dopouštět odlišného rozhodování, neboť z nich vyplývá pouze to, že u OSSZ Olomouc je pouze jednomu státnímu zaměstnanci povolena občasná lektorská činnost, kterou vykonává v pracovněprávním vztahu k jinému zaměstnavateli, tudíž se jedná o případ nesrovnatelný.

D) Závěr a náklady řízení

33. Vzhledem k výše uvedenému krajský soud podle § 78 odst. 1 a odst. 4 s. ř. s. zrušil napadené rozhodnutí a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. Žalovaný je v dalším řízení vázán právním názorem zaujatým krajským soudem (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
34. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že v řízení procesně úspěšná žalobkyně má právo vůči žalovanému na náhradu nákladů řízení. Náklady žalobkyně ve výši 15 342 Kč tvoří: 1) zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč a 2) náklady za zastupování žalobkyně advokátem, stanovené dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AT“) jako odměna za zastupování ve výši 9 300 Kč za 3 provedené úkony právní služby dle § 11 odst. 1 písm. a) a d) AT, tj. převzetí zastoupení, sepsí žaloby a sepsí repliky (odměna za 1 úkon právní služby ve výši 3 100 Kč byla stanovena dle § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5 AT), a dále náhrada hotových výdajů za provedené úkony ve výši 900 Kč, tj. 3 x 300 Kč dle § 13 odst. 4 AT, to vše zvýšené o DPH z odměny a náhrad ve výši 2 142 Kč (tj. 21 % z částky 10 200 Kč), neboť zástupce žalobkyně je plátcem uvedené daně.
35. K zaplacení uvedené částky stanovil soud žalovanému přiměřenou lhůtu 30 dnů od právní moci rozsudku. Místo plnění určil soud dle § 149 o. s. ř., tj. k rukám zástupce žalobkyně.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí

Olomouc 27. března 2024

Mgr. Barbora Berková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje M. Ch.